

DR.SC.-10 IZVJEŠTAJ O OCJENJIVANJU DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE:

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Antonija Ivančan, mag. iur.	
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet	
Naziv studija:	Poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij iz europskog prava	
Matični broj doktoranda/doktorandice:	70DEP2017	
Naslov doktorskog rada:	<i>Jezik pisanja rada</i>	engleski
	<i>Hrvatski:</i>	Europsko autorsko pravo izvan okvira unutarnjeg tržišta - kritička analiza ograničenja i iznimki u svrhu obrazovanja
	<i>Engleski:</i>	EU Copyright Law Beyond the Internal Market - Critical Analysis of the Limitations and Exceptions for the Education Purposes
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti/pravo/europsko javno pravo	

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:
Prvi mentor:	izv. prof. dr. sc. Melita Carević	Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, RH
Drugi mentor:	prof. dr. sc. Raquel Xalabarder Plantada	Universitat Oberta de Catalunya, Španjolska
Izabrano povjerenstvo za ocjenu doktorskog rada	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:
	1.prof. dr. sc. Iris Goldner Lang	Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, RH
	2. izv. prof. dr. sc. Melita Carević	Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, RH
	3. prof. dr. sc. Raquel Xalabarder Plantada	Universitat Oberta de Catalunya, Španjolska
	4. izv. prof. dr. sc. Romana Matanovac Vučković	Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, RH
	5. prof. dr. sc. Guido Westkamp	Queen Mary University of London

OCJENA DOKTORSKOG RADA

(ocjena mora sadržavati izvorni znanstveni doprinos i novo otkriće)

¹ Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-10 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Tema disertacije

U svojoj doktorskoj disertaciji doktorska kandidatkinja Antonija Ivančan bavi se reguliranjem autorskopравnih pitanja unutar prava unutarnjeg tržišta Europske unije, s posebnim osvrtom na neekonomski ciljeve unutar odredaba o ograničenjima i iznimkama od autorskog i srodnih prava. Kandidatkinja je utvrdila je da neekonomski ciljevi, poput promicanja učenja i širenja kulture, imaju sekundarni status u odnosu na ekonomski cilj osiguranja odgovarajuće nagrade za nositelje prava.

Struktura, istraživačko pitanje i metodologija

Doktorska disertacija ima 307 stranica. Tekstu disertacije prethodi bilješka o mentoricama disertacije, sažetak disertacije s popisom ključnih riječi, prošireni sažetak i ključne riječi na hrvatskom jeziku te sadržaj. Nakon teksta disertacije slijede bibliografija i popis izvora te životopis doktorske kandidatkinje.

Disertacija se sastoji od dva dijela: I. Kreativnost, kreativni proces i autorsko pravo i II. Autorsko pravo Europske unije. Ti su dijelovi dalje podijeljeni u šest poglavlja: I. Uvod, II. Kreativnost, autor i autorsko pravo, III. Socijalni dijalog, IV. Autorsko pravo Europske unije, V. Ograničenja i iznimke od autorskih prava i srodnih prava u obrazovne svrhe i VI. Zaključak.

Općenito pitanje koje disertacija istražuje jest na koji način i u kojoj mjeri Europska unija štiti društveni dijalog i širenje znanja i ideja u obrazovnom okruženju pri reguliranju unutarnjeg tržišta autorskog i srodnih prava.

U hipotezi doktorska kandidatkinja iznosi da zbog činjenice da se autorsko pravo razvilo u okviru prava unutarnjeg tržišta, ekonomski ciljevi pravnog uređenja autorskog prava imaju prednost pred brojnim neekonomskim ciljevima. U tom smislu doktorska kandidatkinja je očekivala da će utvrditi da osiguravanje socijalnog dijaloga i širenje znanja i ideja nisu primarne briga EU-a pri reguliranju pitanja autorskih prava.

Kako bi se odgovorilo na istraživačko pitanje, kandidatkinja je analizirala pravne okvire unutarnjeg tržišta EU-a u sklopu kojih je ocijenjena važnost neekonomskih ciljeva kako bi se konačno odredila pozicija pozicija socijalnog dijaloga. No, prije pravne analize, u disertaciji je prvo obrađen pojam socijalnog dijaloga. Disertacija je identificirala pojam socijalnog dijaloga kao stjecanje nezaštićenih ideja iskustvom kreativnih radova. Naime, kao polazišna točka uzeto je promatranje kreativnih djela kao medija putem kojeg se prenose ideje i informacije, a ne kao puke robe na tržištu.

Drugo poglavlje disertacije bavi se pojmom socijalnog dijaloga iz perspektive stvaratelja. Socijalni dijalog je smatran jednim od bitnih preduvjeta za osiguranje kreativnosti. Naime, kroz analizu kreativnog procesa u kojem stvaratelj ima središnju ulogu, disertacija je koristila postojeće spoznaje iz društvenih znanosti, koje su istaknule važnost stvarateljeva prethodnog iskustva i sociokulturnog utjecaja na njegovo stvaralaštvo. Istaknuta je kumulativna priroda kreativnosti u umjetnosti i znanosti te je ukazana važnost poznavanja prethodnih autora i društvenih utjecaja kroz povijesni pregled književnog autora. Takvi su nalazi suprotstavljeni pravnim poimanjem autora i izvornosti djela, kako bi se ukazalo na manjak priznavanja takve kumulativne prirode ugrađene u djela zaštićena autorskim pravom.

U trećem poglavlju kandidatkinja je pristupila pojmu socijalnog dijaloga iz perspektive korisnika. Socijalni dijalog je promatran izvan funkcije poticanja kreativnosti, kao doprinos društvenom i individualnom napretku. Naime, kandidatkinja je istaknula je da su kreativna djela neminovno mediji informiranja te da su u obrazovnom okruženju takvi mediji nužni kako bi obavljali funkcije koje su povjerene obrazovnim sustavima.

Nakon tih nalaza, četvrto poglavlje donosi analizu autorskog prava Europske unije. Zbog specifičnosti razvoja pravnih pravila Unije u pravnim pitanjima autorskog i srodnih prava, kandidatkinja se odlučila za analizu pravnih okvira u dva kronološka stadija. Navedeni

odabir analize proizlazi iz činjenice da ti stadiji odgovaraju dvjema tehnikama tržišne integracije (pozitivnoj i negativnoj tržišnoj integraciji) unutar kojih se razvila autorskopravna materija na razini EU. Naime, pojam autorskog prava Unije shvaćen je kao zakonodavstvo unutarnjeg tržišta kojim se uređuju pravna pitanja vezana uz autorska prava ili srodna prava, zajedno sa sudskom praksom Suda EU o tom pitanju. Štoviše, te dvije faze korespondiraju i s dvama isprepletenim, ali različitim ustavno-pravnim okvirima koji zahtijevaju zasebnu analizu kako bi se ispravno procijenilo metodološko mjesto nepravno pojma socijalnog dijaloga u obrazovnom okruženju.

Disertacija sadrži kritičku analizu oba stadija, prije analize postavljanja neekonomskih ciljeva, uključujući i socijalni dijalog. Naime, istaknuto je da je u sklopu negativne tržišne integracije Sud EU rijetko slijedio analizu uobičajenu za unutarnje tržište, koja obuhvaća analizu spada li nacionalna mjera u okvir temeljne tržišne slobode i ako spada, slijedi li razmjerno određeni legitimni cilj. Umjesto toga Sud EU je razvio nova načela koja sada čine temeljna načela autorskog prava EU-a. Jedno od takvih načela koje disertacija oštro kritizira jest specifičnost predmeta zaštite autorskog i srodnih prava. Naime, doktorska kandidatkinja ističe da se nudenjem cirkularne definicije bez uzimanja u obzir političkih razloga, neekonomskoj sferi kreativnih radova, kao što je osiguranje pristupa socijalnom dijalogu i cirkulaciji znanja i ideja, ostavlja vrlo malo mjesta za razmatranje unutar pravne analize. Svrha zaštite ograničena je samo na komercijalno iskorištavanje izdavanjem licenci i stoga kandidatkinja tvrdi da je nepoznato hoće li društveno poželjna djelatnost biti dopuštena, čak i ako se upušta u mogućnost komercijalnog iskorištavanja.

U drugom kronološkom stadiju analizira se pozitivna integracija i donošenje zakonodavnih akata na temelju članka 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Takvi akti predstavljaju parcijalni pristup reguliranju autorskopravne problematike. Iz tog je razloga kandidatkinja analizirala pravne okvire identificirajući šest različitih razina/dijelova unutarnjeg tržišta uređenih direktivama i uredbama. Tih šest razina unutarnjeg tržišta predstavljaju različita unutarnja tržišta (kao pravne i političke koncepte određene donekle različitim pravnim i političkim izborima u vezi s određenom vrstom djela). Takav je pristup uzet jer je bilo prikladnije analizirati položaj socijalnog dijaloga unutar različitih pravnih okvira pojedinih dijelova unutarnjeg tržišta, jer su prilikom donošenja zakonodavstva donesena različita pravila i učinjeni različiti politički izbori.

Štoviše, kako bi se pristupilo problemu metodološkog postavljanja osiguravanja socijalnog dijaloga unutar takvih unutarnjih tržišta, analiziran je položaj neekonomskih ciljeva poput širenja kulture i promicanje znanja i te je suprotstavljen položaju ekonomskih ciljeva, koji se prvenstveno bave kontrolom korištenja kreativnog rada. Istraživanje je obuhvatilo sve zakonodavne akte relevantne za konkretno unutarnje tržište i sve presude Suda Europske unije koje se odnose na tumačenje odredbi sadržanih u tim aktima. Radi boljeg razumijevanja stava i namjere zakonodavca, uzeti su u obzir i pripremni dokumenti i obrazloženja. Provedena je dvostruka analiza akata. Prvo, klasificiranjem ciljeva na ekonomske i neekonomske. Naime, ekonomskim su se smatrali ciljevi kojima je primarna ekonomska učinkovitost. Ekonomska učinkovitost smatra se pojmom u kojem proizvodnja dobara i usluga maksimizira ukupni višak koristi nad troškovima. Neekonomski ciljevi, s druge strane, ne teže primarno ekonomskoj učinkovitosti, bez obzira proizvode li određeni ekonomski učinak. Drugo, položaj takvih ciljeva i alata za njihovo postizanje analiziran je i kritički procijenjen kako bi se utvrdila njihova korelacija.

Nakon provedene analize, kandidatkinja ističe da opet prevladavaju ekonomski ciljevi te da mogućnost osiguranja neekonomskih ciljeva, uključujući i socijalni dijalog unutar obrazovnog okruženja, ovisi o ekonomskom učinku koji bi takav cilj mogao imati. Naime, ako je ekonomski učinak veći, bit će veća potreba za strožim tumačenjem odredbi koje osiguravaju takav cilj (uglavnom odredbe o ograničenjima i iznimkama), što bi moglo rezultirati i pravnim uređenjem na razini EU. Kandidatkinja utvrđuje da se svrha pojedinog cilja rijetko razmatra.

Konačno, u petom poglavlju, disertacija se bavi kritičkom analizom odredbi o ograničenjima i iznimkama autorskopravne zaštite u svrhu obrazovanja. Ovom analizom disertacija zadire u najspecifičnije slučajeve u kojima se zaštita autorskih prava suočava s određenim ograničenjima u obrazovnom okruženju.

Izvorni znanstveni doprinos

Doktorska disertacija Antonije Ivančan originalan je doprinos hrvatskoj i europskoj pravnoj znanosti. Pruža kritičku analizu prava unutarnjeg tržišta EU-a pri osiguravanju neekonomskih ciljeva pri reguliranju korištenja djela zaštićenih autorskim pravom iz područja umjetnosti i znanosti. Kao prvo, disertacija donosi nalaze iz društvenih znanosti koji daju temeljit pregled društvenih odnosa na koje takva regulacija utječe i ističe potrebu preispitivanja legitimnosti postojeće pravne regulacije. Drugo, pruža temeljitu i nijansiranu procjenu autorskog prava EU-a analizirajući ga prvenstveno kao zakonodavstvo unutarnjeg tržišta postavljeno unutar određenih pravnih i političkih okvira u kojima su i zakonodavac i Sud EU izvršili određene odabire. Disertacija se suzdržava od promatranja iz nacionalne perspektive i isključivo je usredotočena na izbore i regulativu donesenu na razini EU. Naposljetku, pruža izuzetno važne uvide glede postizanja neekonomskih ciljeva kada su autorsko pravo i srodna prava regulirana unutar unutarnjeg tržišta jer potiče raspravu o niskoj prepoznatljivosti autorskog prava kao alata kulturne politike i posljedicama koje iz toga proizlaze. U tom smislu, disertacija otvara vrata za kritičku procjenu postojeće regulative o granicama i ciljevima unutarnjeg tržišta, njezine povezanosti s ciljevima Ugovora i Povelje o temeljnim pravima.

Disertacija također daje važan doprinos pravnoj zajednici autorskog prava i EU-a. Disertacija će biti od interesa i za kreatore politika i za pravne praktičare kada se bave pitanjima sukoba autorskog prava i drugih interesa, uključujući obrazovanje.

Mišljenje i prijedlog:

Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, članovi Povjerenstva za ocjenu doktorskog rada naslovljenog „Europsko autorsko pravo izvan okvira unutarnjeg tržišta - kritička analiza ograničenja i iznimki u svrhu obrazovanja“ (u originalu: EU Copyright Law Beyond the Internal Market - Critical Analysis of the Limitations and Exceptions for the Education Purposes“), predanog od strane doktorske kandidatkinje Antonije Ivančan, predlažu Vijeću Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: da ovaj doktorski rad prihvati kao uspješno izrađen doktorski rad s izvornim znanstvenim doprinosom, koji omogućuje kandidatkinji nastavak postupka za stjecanje akademskog stupnja doktora znanosti (dr. sc.); te da u skladu s time imenuje povjerenstvo za završnu javnu obranu doktorskog rada.

	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
Izabrano povjerenstvo za ocjenu doktorskog rada	1. (predsjednik Povjerenstva) prof. dr.sc. Iris Goldner Lang	
	2. izv. prof. dr. sc. Melita Carević	
	3. prof. dr. sc. Raquel Xalabarder Plantada	
	4. izv. prof. dr. sc. Romana Matanovac Vučković	
	5. prof. dr. sc. Guido Westkamp	
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo:	Vijeće PFZ od 25. siječnja 2023. točka 29.	
Napomena (po potrebi):		

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
DR.SC.-10 Izvještaj o ocjenjivanju doktorskog rada

U Zagrebu, 25. svibnja 2023.

M.P.